

K. Cyrek, T. Madeyska, A. Nadachowski

Kostkowice, st. 4, Jaskinia Deszczowa,
gm. Kroczyce, woj. częstochowski,
AZP 91-52/-

Informator Archeologiczny : badania 27, 4-5

1993

Artykuł został zdigitalizowany i opracowany do udostępnienia w internecie przez Muzeum Historii Polski w ramach prac podejmowanych na rzecz zapewnienia otwartego, powszechnego i trwałego dostępu do polskiego dorobku naukowego i kulturalnego. Artykuł jest umieszczony w kolekcji cyfrowej bazhum.muzhp.pl, gromadzącej zawartość polskich czasopism humanistycznych i społecznych.

Tekst jest udostępniony do wykorzystania w ramach dozwolonego użytku.

półsurowiec wiórowy odbity z tego typu rdzeni, liściaki, rylce, drapacze krótkie wiórowe, ciosak i przewęczec. Drugą fazę osadnictwa należy odnieść do epoki brązu, ewentualnie również początków epoki żelaza, na co wskazuje znaleziona ceramika, którą w całości można łączyć z grupą tarnobrzeską kultury łużyckiej. Prawdopodobnie z tym okresem należy też wiązać formy bifacjalne, przede wszystkim noże sierpowate oraz zgrzebla, skrobacze i czop od toporka.

Badania na st. 4 w Kopcu ujawniły po raz pierwszy istnienie pracowni przykopalniowych kultury świderskiej oraz z późnych faz epoki brązu (kultury łużyckiej?), bazujących na surowcu świeciechowskim, w stopniu mniejszym gościeradowskim.

Badania będą kontynuowane.

Kostkowice, st. 3, Jaskinia Kroczycka
gm. Kroczyce, woj. częstochowskie
AZP 91-52/—

Muzeum Archeologiczne i Etnograficzne w Łodzi

Badania prowadził dr K. Cyrek (MAiE) przy współudziale doc. doc. T. Madeyskiej i A. Nadachowskiego oraz mgr. P. Marosika. Realizowane w ramach projektu badawczego KBN pt. „Osadnictwo pradziejowe w Skalach Kroczyckich na tle zmian środowiska przyrodniczego”, przy współpracy Państwowej Służby Ochrony Zabytków. Pierwszy sezon badań. Osadnictwo z późnego okresu wpływów rzymskich, halsztackiego i z paleolitu schyłkowego.

Jaskinia Kroczycka, odkryta w 1936 r., leży na zachodnim zboczu Góry Popielewej w obrębie Skal Kroczyckich. Wykop sondażowy o powierzchni 15 m² został zlokalizowany na płaszczyźnie przed wejściem do jaskini. Celem badań było sprawdzenie ewentualnej obecności paleolitycznej warstwy kulturowej.

W obrębie holocenijskiej próchnicy z dużymi blokami skalnymi odkryto w tym samym poziomie ok. tysiąc fragm. ceramiki kultury łużyckiej z okresu halsztackiego oraz kilkadziesiąt fragm. naczyń lepionych ręcznie i toczonych na kole z późnego okresu wpływów rzymskich. Wśród znalezisk z tego okresu wyróżnić należy importowany paciorek szklany, brązowe zakończenie pasa i żelazny nożyk. Zaobserwowane niewielkie skupisko węgla drzewnych, przepalonych kamieni i kości zwierzęcych można interpretować jako ślad paleniska z IV w. n. e. Poniżej, w poziomie piasków bezstrukturalnych, w układzie bezkrzemienicowym, znaleziono 30 artefaktów krzemiennych, w tym 7 form zaretuszowanych. Stylistyka półsurowca i jedyne go tylczaka sugerują przynależność do późnomagdaleńskiej tradycji kulturowej z paleolitu schyłkowego.

Z uwagi na małą miąższość sedymentów i ograniczoną dostępność wnętrza jaskini nie podjęto jeszcze decyzji co do ewentualnych dalszych badań obiektu.

Kostkowice, st. 4, Jaskinia Deszczowa
gm. Kroczyce, woj. częstochowskie
AZP 91-52/—

Muzeum Archeologiczne i Etnograficzne w Łodzi

Badania prowadził dr K. Cyrek (MAiE) przy współudziale doc. doc. T. Madeyskiej i A. Nadachowskiego. Realizowane w ramach projektu badawczego KBN pt. „Osadnictwo pradziejowe w Skalach Kroczyckich na tle zmian środowiska przyrodniczego”, przy współpracy Pań-

stwowej Służby Ochrony Zabytków. Pierwszy sezon badań. Kilkufazowe osadnictwo z paleolitu górnego.

Jaskinia Deszczowa leży na północno-wschodnim zbocz Góry Popielowej wchodzącej w skład Skał Kroczyckich i liczy ok. 30 m² powierzchni.

Wykop usytuowany w partii przyotworowej i centralnej objął 13 m² powierzchni i sięgał od 80 do 300 cm głębokości. W namulisku wyróżniono 4 główne serie sedymentacyjne, tzn. wymieniając od góry: piasek warstwowany, less bezstrukturalny, piaski pylaste z poziomami organicznymi oraz glinę z domieszką piasku i gruzu.

Odkryto stratygraficznie dobrze uchwytnie 4 poziomy kulturowe. W najmłodszym z nich znaleziono m.in. wiórowiec oryński i dyskoidalny artefakt z zaruszowaną krawędzią. Wśród wyrobów kościanych wyróżnia się kilkucentymetrowa rzeźba schematycznie przedstawiająca postać ludzką. W niżej leżącym, drugim poziomie kulturowym znaleziono m.in. krzemieniany drapacz oryński i ornamentowe sztyki kościane. W trzecim — obok krzemienianego półsurowca znaleziono masywny krąg zwierzęcy ze śladami obróbki. W najstarszym stratygraficznie poziomie kulturowym, w sąsiedztwie kilku wyrobów krzemienianych wystąpiło skupisko węgielków drzewnych. W obrębie wszystkich poziomów antropogenicznych znaleziono sporą ilość kości zwierzęcych, m.in. nosorożca, renifera, niedźwiedzia i lisa.

Na podstawie analizy stylistyczno-typologicznej odkrytych zabytków, a przed wynikami analizy sedymentologicznej, relikty wielokrotnego osadnictwa w jaskini można wstępnie wiązać z górnopaleolityczną tradycją oryńską.

Badania będą kontynuowane.

Krasice, st. 7
gm. Mstów, woj. częstochowskie
AZP 86-51/13

Konserwator Zabytków Archeologicznych w Częstochowie
Muzeum Śląskie w Katowicach
Muzeum Okręgowe w Częstochowie

Badania prowadzili mgr mgr Małgorzata Przybylska (autorka sprawozdania), Iwona Młodkowska-Przepiórowska, Jacek Koj. Finansowane przez Państwową Służbę Ochrony Zabytków w Częstochowie. Krótkotrwałe badania ratownicze, pierwszy sezon badań. Pracownia schyłkowo-paleolityczna — cykl mazowszański i osada kultury łużyckiej.

W trakcie badań powierzchniowych prowadzonych wiosną 1993 r. w okolicy Krasic natrafiono na eksploatowaną piaskownicę z częściowo zniszczoną jamą, zawierającą liczne wyroby krzemienne i drobne skorupy. Materiał archeologiczny wystąpił również na powierzchni stanowiska w obrębie piaskownicy. Przebadano najbliższe, niezniszczone otoczenie jamy (sama jama została zniszczona przed przystąpieniem do badań). Odkryto słabo czytelną drugą jamę, zawierającą drobne skorupy kultury łużyckiej i wyroby krzemienne związane ze schyłkowym paleolitem. Zabytki archeologiczne, zwłaszcza krzemienie, wystąpiły także w piasku poza jamą. Nie było ich natomiast w trzeciej jamie, zawierającej drobne węgielki drzewne.

Drobne fragm. ceramiki, wśród których znalazły się pojedyncze okruchy tzw. placków glinianych, można wiązać z okresem halsztackim kultury łużyckiej. Wśród wyrobów krzemienianych, z których większość wykonana była z szarego krzemienia narzutowego bałtyckiego, wyróżniono m.in.: wióry i ich fragm. noszące ślady dwupiętowości, odlupki, pojedyncze podstępce, świeżaki odnawiaki, nieliczne rdzenie odlupkowe i wiórowe jednopiętowe, rdzeń wiórowy dwupiętowy, pojedyncze narzędzia, takie jak drapacz odlupkowy, odlupek retuszowany, 1 fragm. wiórowca.

Dokumentacja i materiały do czasu opracowania złożono w Państwowej Służbie Ochrony Zabytków w Częstochowie.